

Geen greintje chemie in Bladel

Tweede plaats in Entente Florale, maar Milieukeur-goud door duurzaam beheer

Op 16 november ontving de gemeente Bladel zeven andere gemeenten, gelegen in grondwaterbeschermingsgebied, om haar ervaring te delen met het project Schoon Water voor Brabant, dat heeft geleid tot het beheer van sportvelden zonder kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. De andere gemeenten willen misschien het voorbeeld van Bladel gaan volgen. Om de velden te testen op speelbaarheid, traptten de Brabantse collega-sportveldbeheerders een balletje op de velden.

Auteur: Karlijn Raats

Door het project Schoon Water voor Brabant, dat werd geïnitieerd door provincie Noord-Brabant, Brabant Water en waterschap De Dommel, en waterschap De Dommel, heeft gemeente Bladel een prijs in ontvangst genomen van Stichting Milieukeur voor 'duurzaam beheer van de openbare ruimte'. Op de Entente Florale dit jaar behaalde ze zilver voor groenste kleine gemeente van Nederland, nipt achter winnaar Elburg.

Geen greintje chemie meer

Gemeente Schijndel heeft net als Bladel al geruime tijd ervaring met chemievrij beheer van sportvelden. Huub Willems, opzichter van groenvoorzieningen die de sportvelden beheert, vertelt: "Het verschil tussen Schijndel en Bladel is dat Bladel de héle openbare ruimte duurzaam beheert. In het openbaar groen gebruiken we sinds 1981 al geen bestrijdingsmiddelen meer. Op verharding wel, maar daarin stapten we op een gegeven moment we eind jaren tachtig over op branden, borstelen en sinds 2003 over op de Wave-methode. Dat is onkruidbestrijding met heet water. Sinds vorig jaar zijn we helemaal overgeschakeld op hete lucht."

Herinrichting Kleine Beerze

Voor Fieldmanager focust hij zich op de sportvel-

den die hij onder zijn hoede heeft: "Bij sportvelden hebben we wel altijd een minimale hoeveelheid chemische bestrijdingsmiddelen ingezet. Dat gebeurde in het geval van weegbree."

Maar vlakbij een van de sportparken ligt een riviertje genaamd de Kleine Beerze. Het vorige kabinet was er nog erg op gebrand om ecologische verbindingzones tot stand te brengen. (Dat voornemen is inmiddels van de baan.) In 2006 werden in dit kader watermonsters genomen van de Kleine Beerze. Het project om het gebied rond de Kleine Beerze toe te voegen aan de ecologische verbindingzone heette 'Plan Herinrichting Kleine Beerze'. Het riviertje bleek te verontreinigd te zijn voor aansluiting op de zone te horen. Onduidelijk was waar de verontreiniging precies vandaan kwam, maar duidelijk was dat het niet alleen bestond uit bestrijdingsmiddelen en meststoffen vanuit de landbouw. Adviesbureau EcoConsult gaf gemeente Bladel de tip om het certificaat Barometer Duurzaam Terreinbeheer te behalen. Hiermee kun je aantonen dat je geen bestrijdingsmiddelen en klassieke meststoffen gebruikt in het beheer van de sportvelden. Als alternatief stap je dan over op ecologische meststoffen en andere manieren van onkruidbestrijding. Willems: "De meerkosten van ecologische meststoffen werden gedurende twee jaar gesub-

sidieerd door Project Schoon Water. In die twee jaar hebben we als gemeente gekeken of deze meststoffen geen negatief effect hadden op de speelbaarheid van de velden. Maar de velden oogden prima en waren ook geen knollenvelden geworden. Daarna zijn we met drie andere velden overgeschakeld op ecologische meststoffen en inmiddels onderhouden we 23 sportvelden op deze manier." Willems steekt een stuk zode uit op een van de sportparken. De donkere grond zit vol met krioelende wormen en laat diepgroeiende wortels zien. Het duurzame beheer van openbaar groen is in Bladel inmiddels beleidsmatig vastgelegd. "Het is iets duurder", verklaart de groenman, "maar nu het bodemleven op gang is gekomen door de ecologische meststoffen, hoeven we in de toekomst bijvoorbeeld minder te schudfrozen. Dus deze soort meststoffen verdienen zichzelf terug."

Werkwijze onkruidbestrijding

Voor het in de hand houden van de groei van tredplanten gebruikt Willems een oude boerenwijsheid. "In de berm in het buitengebied willen we w l zoveel mogelijk kruidplanten. Daarom maaien we berm en daar op 10 centimeter, want als je de rozetten te diep maait komen kruiden niet terug. Bij sportvelden is het net andersom,

daar willen we géén kruidplanten. Daar laat ik daarom een paar keer per jaar heel diep maaien en het maaisel afvoeren. In een vol groeiseizoen kan het gras daar goed tegen. Binnen een week staat er weer gras op het veld. Voordeel van deze methode is dat het maaisel dan al is afgevoerd en er geen vervetting van de toplaag plaatsvindt.” De gemeente Schijndel werkt al langer zo, weet Willems. Toch hebben beide gemeentes volgens hem deze chemievrije methode onafhankelijk en min of meer zonder medeweten van elkaar toegepast.

Kleine gemeente, grote beheeromslag

Bladel heeft zonder al te veel strubbelingen een duurzaam groenbeheer tot stand gekregen in haar hele gemeente. Dat is niet voor elke gemeente weggelegd, weet Willems. “Vaak staan algemene denkbeelden een omslag in de weg. Vaste denkbeelden over hoe we moeten omgaan met de openbare ruimte. Zo bestaan er ook veel denkbeelden over de (on)mogelijkheid van chemievrije bestrijding en afschaffing van traditionele meststoffen. Maar de grootte van een gemeente speelt ook een rol in het gemak waarmee veranderingen doorgevoerd kunnen worden. Bij de gemeente Bladel ben ik de enige man die zich met al het groen bezighoudt: de bossen, het buitengebied, het openbaar groen en de sportvelden. Onderhoudswerk zet ik uit bij aannemers. Bij grote gemeentes moeten vaak veel mensen en meerdere afdelingen hun fiat geven als het gaat om beheeromslagen. Maar ik ben de enige beheerder, dus de beslissing viel al snel! Hierin overigens altijd gesteund door mijn afdelingshoofd, bestuur en gemeenteraad.”

Andere gemeenten

Ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug en provincie Utrecht toonden begin oktober de resultaten van een pilot chemievrij sportveldbeheer op het rugbyveld in Driebergen aan bestuurders, ambtenaren. De reden voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen helemaal terug te dringen is het grondwater in de Utrechtse Heuvelrug, wat een belangrijke bron voor de productie van drinkwater is voor de provincie Utrecht. Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bedreigt de kwaliteit van dit grondwater. Utrechtse Heuvelrug startte de pilot omdat het enthousiast gemaakt werd door de gemeente Schijndel, die al een poos ervaring heeft met chemievrij sportveldbeheer. Met subsidie van de provincie is de gemeente Utrechtse Heuvelrug een pilot gestart om te

onderzoeken of deze methode ook op haar eigen velden tot positieve resultaten leidt. De eerste tekenen zijn alvast goed.

Werkwijze onkruidbestrijding

Tijdens het speelseizoen wordt de mat 6 tot 8 keer geslitterd (snijden van de mat) tot ongeveer 6 cm diep. De mesjes staan 6/7 cm uit elkaar. Door het snijden van de toplaag worden onkruiden zwaar beschadigd. Door de herhaling zal het onkruid uitgeput raken en dood gaan. Daarnaast wordt de wortelontwikkeling van de grasmat gestimuleerd en het afgestorven materiaal uit de grasmat verwijderd (verticuteren). Deze werkzaamheden vinden in het begin van de week plaats waardoor de grasmat voldoende hersteld is om gebruikt te worden door de diverse sportactiviteiten. Voorafgaande aan het grootonderhoud (zomerstop) wordt afhankelijk van de onkruidbezetting gekeken of het noodzakelijk is een veld in zijn geheel af te roven tot net wel/niet gelijk aan het maaiveld. Gevolg is dat oneffenheden gelijk geslecht worden, waardoor de vlakheid van een veld wordt bevorderd. Hierdoor zal minder dresgrond noodzakelijk zijn. Als het veld doorgezaaid is zal de ontwikkeling van het jonge gras en de bestaande grasmat gelijkmatig plaatsvinden. Hierdoor zal de dichtheid van de mat groot zijn, waardoor onkruiden minder kans krijgen zich te ontwikkelen.

Kosten en baten

Het beheren van grassportvelden op deze manier is arbeidsintensiever dan beheer met bestrijdingsmiddelen en daarom zijn ook de kosten hoger. De verwachting is echter, dat de kosten na verloop van tijd lager zullen uitvallen, aangezien op dit moment de gemeente nog zoekende is om de nieuwe methode goed uit te voeren. Door de ervaring van de medewerkers kan er beter ingegrepen worden op de onkruidbezetting. Aanwezig op de bijeenkomst benadrukten bovendien dat verticuteren en het afvoeren van maaisel goed zijn voor het beheer van je sportveld en dus niet volledig als extra kosten opgevoerd moeten worden. Dan komt het financiële plaatje er anders uit te zien. Vrijwel alle aanwezigen willen over een jaar nog eens komen kijken hoe het veld er bij ligt. De gemeente Maarssen wil zelfs al eerder aan de slag en deze werkwijze gaan toepassen in de Bethunepolder.

De organische meststoffen die Bladel toepast zijn afkomstig van EcoStyle. Account manager David Daminga: “Al onze meststoffen zijn helemaal organisch en werken meer dan drie maanden. De voedingsstoffen komen direct en gelijkmatig vrij. Ook bevatten de meststoffen micro-organismen die de bodemstructuur optimaal maken. De meststof voor sportvelden heet Myco-Sport 8-3-6. Ook die is voor 100 procent organisch en bestaat uit verenmeel, beendermeel en vinasse inclusief micro-organismen zoals schimmels, bacteriën en gisten.”

Huib Willems steekt een stuk zode uit om te laten zien hoe rijk het bodemleven is geworden door de inzet van ecologische meststoffen.